

כב' השופט
טל פפרני

"זכותה של התובעת לקבלת מחצית מגמלת הפנסיה של המנוח היא זכות רכושית עצמאית, שנרכשה מכוח הסכם הגירושין."

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 56402-02-23 התובעת נ' המנוח ואח'

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט טל פפריני, סגן הנשיאה

בעניין עיזבון המנוח: המנוח ת"ז **

התובעת התובעת ת"ז **
באמצעות ב"כ עוה"ד יואל גולדברג

נגד

הנתבעת הנתבעת ת"ז **
באמצעות ב"כ עוה"ד איריס מנור

פסק דין

1
2 האם התובעת, גרושתו של המנוח, זכאית לקבלת כספים וזכויות, זאת מכוח הסכם גירושין, שנחתם
3 בין הצדדים, שנים רבות טרם פטירתו, זו השאלה מושא פסק דין זה.
4

רקע כללי:

- 5
6
7 1. התובעת והמנוח היו בעבר בני זוג, אשר חתמו ביום על הסכם גירושין, שאושר וקיבל
8 תוקף של פסק דין ביום בבית הדין הרבני [להלן: "הסכם הגירושין" או "ההסכם"].
9
10 2. בהתאם להוראות ההסכם, התובעת זכאית למחצית זכויות הפנסיה של המנוח מחברת
11 "החברה" [ס' 6]. המנוח התחייב ליתן הוראה בלתי חוזרת לחברה להעביר מחצית הגמלה
12 החודשית והזכויות הנלוות ישירות לחשבון הבנק של התובעת. בנוסף, המנוח התחייב לשלם
13 לתובעת תשלום חודשי קבוע בהפרש משלים, עד לסך של 1,800 ש"ח צמוד למדד, זאת "עד
14 לאריכות ימים ושנים של האשה" [ס' 7]. המנוח אף התחייב ליתן הוראה בלתי חוזרת
15 לחברה, כי במקרה של פטירתו, "מלוא התשלומים שהאשה זכאית להם עפ"י ההסכם
16 יועברו מתוך גמלת הבעל ישירות ע"י החברה לאשה", ואם החברה לא תעשה כן, חברת
17 ביטוח "****" תקיים את ההתחייבות. עוד נקבע בהסכם כי התובעת תהיה רשאית להשתמש
18 בדירת המגורים ברחוב ** כל ימי חייה, ללא תשלום תמורה לבעל, וכי היא תישא בהוצאות
19 הדירה. ביום חתם המנוח על הוראה בלתי חוזרת לחברת "החברה" בהתאם
20 להתחייבויותיו בהסכם, וכן, בתאריך בלתי ידוע, חתם על הצהרה, ובה התחייבות לקרן

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 56402-02-23 התובעת נ' המנוח ואח'

תיק חיצוני:

- 1 הגמלאות של החברה, לפיה, במידה וילך לעולמו, על החברה להעביר מחצית מכספי הגמלה
2 אל התובעת, זאת עד יום מותה.
3
4
5 3. עד מועד פטירתו, ביום המשיך המנוח לשלם לתובעת סך של 2,400 ש"ח לחודש. לאחר
6 פטירת המנוח ב....., הודיעו יורשיו לתובעת כי ישלמו לה סך של 1,200 ש"ח בלבד, ולאחר
7 תקופה קצרה, הפסיקו כלל את התשלומים.
8
9 4. התובעת הגישה תביעה שכותרתה "מזונות מן העיזבון", בגדרה היא עותרת לאכיפת הוראות
10 הסכם הגירושין.
11
12 תמצית טענות התובעת
13
14 5. המנוח הפר את התחייבויותיו בהתאם להסכם הגירושין. בהסכם נקבע כי התובעת זכאית
15 למחצית זכויות הפנסיה של המנוח מחברת החברה, ואף התחייב ליתן הוראה בלתי חוזרת
16 להעברת חלקה ישירות לחשבונה. עוד נקבע כי בנוסף למחצית גמלת הפנסיה, יישא המנוח
17 בתשלום חודשי קבוע לתובעת, המשלים את הסכום הכולל עד 1,800 ש"ח צמוד מדד. המנוח
18 שילם סך חודשי נומינלי של 2,400 ש"ח, שלא בהתאם להוראות ההצמדה למדד הקבועות
19 בהסכם. עוד נקבע בהסכם כי המנוח יישא בהוצאות ביטוח הבריאות עבור התובעת. בפועל,
20 התובעת היא שנושאת בתשלום הביטוח הרפואי מאז אישור ההסכם. לפיכך, היא נאלצת
21 לעתור לאכיפת הוראות אלו כנגד העיזבון.
22
23 6. התובעת עותרת לפסיקת הסכומים מהעיזבון בהתאם להוראות הסכם הגירושין. מינוי
24 אקטואר שיערוך חישוב כספי של כלל הפרשים המגיעים לתובעת מיום אישור ההסכם ועד
25 מועד הגשת התביעה, בגין הגמלה והתנאים הנלווים מחברת החברה. וכן תשלומי הביטוח
26 הרפואי של התובעת.
27
28 7. בסיכומיה, התובעת עומדת על כך שעיזבון המנוח חייב לממש את ההתחייבויות החוזיות שלו
29 כלפיה, ובפרט, התובעת זכאית למחצית מזכויות הפנסיה של המנוח מחברת החברה. המנוח
30 התחייב בהסכם הגירושין ליתן הוראה בלתי חוזרת לחברה להעביר את חלקה ישירות אליה.
31 מכיוון שהוראה זו לא ניתנת ליישום ישירות מול קרן הפנסיה (לאחר פטירתו של המנוח
32 וקבלת קצבת שארים על ידי אלמנתו) היא זכאית לגבות את השווי הכלכלי של זכות זו מתוך
33 כספי עיזבון המנוח. התובעת טוענת כי המנוח שילם סכום נומינלי בסך של 2,400 ש"ח, ואולם,
34 הפר את חובתו להצמיד את הסכום למדד. התובעת דורשת למנות אקטואר שיערוך חישוב
35 של הפרשי ההצמדה המגיעים לה מיום אישור ההסכם ועד מועד הגשת התביעה, ולחייב את

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 56402-02-23 התובעת נ' המנוח ואח'

תיק חיצוני:

1 העיזבון בתשלום הפרשים אלו. סעיף 10 להסכם הגירושין קבע כי המנוח יישא בהוצאות
2 ביטוח בריאות עבור התובעת, ואולם הוא לא עשה כן והתובעת נושאת בתשלום ביטוח
3 הבריאות בעצמה מאז אושר ההסכם (משנת) והיא עומדת על החזר כספי של כלל תשלומי
4 הביטוח הרפואי ששילמה.
5

תמצית טענות הנתבעת

- 6
7
- 8 .8. הנתבעת העלתה טענות מקדמיות, לפיהן יש להורות על דחיית התביעה על הסף מחוסר
9 עילה וכן מחמת היותה קנטרנית וטורדנית. על התביעה, ככל שהיא עוסקת בעתירות בסעיף
10 23 לכתב התביעה (לרבות הפרשי הצמדה למדד), חלה התיישנות (7 שנים) וכן שיהיו עצום
11 כ-27 שנים מאז הסכם הגירושין המאוחר. התביעה הוגשה בשיהוי בלתי סביר, לאחר פטירת
12 המנוח. לנתבעת נזק ראייתי, והתביעה הוגשה בחוסר תום לב תוך שימוש לרעה בהליכי
13 משפט. אי תשלום הפרש ההצמדה הראשון יצר עילת תביעה שהתיישנה. נוסף על כך, התביעה
14 לאקונית והוגשה ללא צירוף מסמכים לתמיכה, דפי חשבון או כל אסמכתא שתמוך בטענות
15 הכספיות הנטענות.
16
- 17 .9. נטען כי המנוח לא יכול היה להעניק את הזכויות הנטענות בכתב התביעה, שכן, אדם אינו
18 יכול להעניק זכויות נוספות מאשר אלו שיש לו עצמו. עם פטירת המנוח התבטלה גמלת
19 הפנסיה. קצבת שארים אינה חלק מרכושו של המנוח לאחר מותו, אלא זכות קצבה הקמה
20 לאלמנה (הנתבעת 1) מכוח תקנון קרן הפנסיה. המנוח לא היה רשאי להטיל בהסכם גירושין
21 על קרן הפנסיה חיוב שאינו עולה בקנה אחד עם תקנון הקרן. הנתבעת טוענת לסתירה בין
22 ההסכם משנת 1986 להסכם המאוחר שאושר בשנת 1996 וקיבל תוקף של פסק דין. נטען כי
23 ההסכם המאוחר (1996) בא להחליף את ההסכם המוקדם וכלל את כל הנושאים שהוסכמו.
24 הסתמכות התובעת על סעיפים שונים משני ההסכמים נעשית בחוסר תום לב משווע ומתוך
25 ניסיון להתעשר. הנתבעת מכחישה את טענת התובעת, לפיה היא זכאית למחצית הגמלה
26 בנוסף ל-1,800 ₪. נטען כי כוונת הצדדים הייתה שהסכום של 1,800 ₪ הוא תקרת הסכום
27 שישולם לתובעת, במקרה של פנסיה נמוכה, זאת בהתבסס על המילים "בהפרש המשלים עד
28 לסך של 1,800 ₪". התובעת גרושה משנת 1996, והמנוח נישא בשנית, ולכן ברור בעליל, כי
29 היא אינה זכאית למזונות מן העיזבון. נטען כי התובעת "התעללה במנוח שנים רבות", "עגנה
30 אותו" וסירבה לקבל גט, טענה מנוגדת לאמור בסעיף 2 לתביעה.
31
- 32 .10. בסיכומיה, טענה הנתבעת להרחבת חזית אסורה. התביעה המקורית הוכתרה כ"תביעה
33 למזונות מן העיזבון", אולם, בסיכומיה, עתרה התובעת לסעדים חדשים לחלוטין, כגון אכיפת
34 הסכם הגירושין, סעדים כספיים נוספים וסעדים הנוגעים למקרקעין-רישום הדירה. נטען כי

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 56402-02-23 התובעת נ' המנוח ואח'

תיק חיצוני:

1 על כל הדרישות הכספיות (הפרשי הצמדה וביטוח רפואי) חלה התיישנות (7 שנים) ושיהוי
 2 קיצוני (כ-29 שנים) מיום כריתת ההסכם, שכן עילת התביעה נולדה לטענת התובעת כבר
 3 בשנת 1996. מדובר בטענות הנוגעות לתקנון קרן הפנסיה ולזכאות לקצבת שאירים, שהן
 4 בסמכות בית הדין לעבודה ואינן בסמכות בית המשפט לענייני משפחה. התובעת אינה זכאית
 5 למזונות מן העיזבון שכן היא גרושתו של המנוח מאז שנת 1996 וע"פ הוראות סעיף 56 לחוק
 6 הירושה, תשכ"ה-1956 (להלן: **חוק הירושה**) רק בן זוג, ילדיו והוריו של המוריש זכאים
 7 למזונות מן העיזבון. קצבת שאירים אינה חלק מהעיזבון בהתאם לסעיף 147 לחוק הירושה.
 8 המדובר בזכות אישית, לה זכאית האלמנה (הנתבעת) מכוח תקנון הקרן, והחובה לשלם
 9 קצבה זו, "נולדה" אך ורק מהטעם שהמנוח הותיר אחריו אלמנה. זכותו של המנוח לקבלת
 10 תשלומי פנסיה, נפסקה במועד פטירתו, ולפיכך, התובעת אינה יכולה לדרוש מחצית מזכות
 11 שאינה קיימת. פרשנות התובעת את הוראות ההסכם שגויה, והתחייבות ל"**הפרש משלים**
 12 **עד לסך של 1,800 ש"ח**" נועדה להבטיח סכום מינימום חודשי לתובעת, ואין מדובר בסכום נוסף
 13 לזכויות פנסיוניות אחרות. התביעה אינה נובעת מצורך אמתי של התובעת, אשר לה חסכוניות
 14 בגובה של כ-645,000 ש"ח והיא אינה סובלת ממחסור כלכלי. הטענה לחיוב בתשלום הוצאות
 15 ביטוח רפואי שקרית מיסודה, שכן הסכם הגירושין משנת 1996 אינו מכיל כל הוראה
 16 המחייבת את המנוח לשלם ביטוח בריאות עבור התובעת. המנוח הותיר אחריו מחצית זכויות
 17 קנייניות בדירה, שעברו ליורשיו. הסכם הגירושין העניק לתובעת זכות מגורים לכל ימי חייה,
 18 אך לא זכות קניינית בחלקו של המנוח.
 19
 20 11. בדיון ההוכחות, הסכימו הצדדים על הגשת השלמת מסמכים, וסיכומים בכתב, וכיפסק הדין
 21 יינתן על יסוד החומר הכתוב ללא שמיעת עדים.
 22

דיון והכרעה

23
 24
 25 12. למרות כותרת התביעה: "**תביעה למזונות מן העיזבון**", הסעד שהתבקש במסגרתה הן בכתב
 26 התביעה המקורי והן המתוקן, הוא אכיפת התחייבותו הכספית של המנוח, בהתאם להסכם
 27 הגירושין. בסיכומיה, חזרה התובעת על דרישתה לאכיפת התשלומים בהתאם להסכם
 28 הגירושין, ובנוסף, תשלום החזר הוצאות ביטוח רפואי, שלשיטתה המנוח התחייב לשלם.
 29 בכך עתרה לחיוב העיזבון בשווי כלכלי של מחצית זכויות הפנסיה ויתר התשלומים
 30 וההפרשים. עיון מעמיק בכתבי הטענות על נספחיהם לרבות הסכם הגירושין, מראה כי אין
 31 מדובר בהרחבת חזית אסורה. התובעת לא חרגה מגדר המחלוקת העובדתית או המשפטית
 32 שהוצבה בכתבי הטענות המקוריים, וזכותה של התובעת לא נפגעה. (ראו: ע"א 6799/02
 33 **משולם נ' בנק המזרחי המאוחד בע"מ** (17.12.2003); רע"א 8600/12 **שירותי בריאות כללית**
 34 **נ' משטה** (03.02.2013)).
 35

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 23-02-56402 התובעת נ' המנוח ואח'

תיק חיצוני:

13. עיקר המחלוקת נסב על היחסים שבין הזכות הקניינית אותה צברה התובעת בתקופת נישואיה למנוח ועיגונה בהסכם הגירושין, אל מול תקנון קרן הפנסיה (כדין קוגנטי), ומעמדו של העיזבון כנושא בחובות המנוח כלפי התובעת.
14. הזכות למזונות מן העיזבון מוקנית לבן זוג, ילדים או הורים של המוריש, ככל והם זקוקים למזונות, ומעוגנת בפרק השישי לחוק הירושה. זכות זו מהווה תחליף לשיטת "החלק המשוריין" ומטרתה להפנות משאבים כספיים מהעיזבון לאותם בני משפחה הזקוקים להם לצורכי מחייה, ובכך היא מהווה "מעין חקיקה סוציאלית" (ראו: סעיף 56 לחוק הירושה, שכותרתו "הזכות למזונות"; ת"ע (משפחה תל אביב-יפו) 13670/99 עזבון המנוח זגדון שמעון ז"ל נ' דואני (15.05.2001). בענייננו, בהסכם הגירושין לא נקבע תשלום דמי מזונות, והתובעת כגרושה אינה בעלת מעמד המקנה לה זכות לקבלת דמי מזונות. בסעיף 7 להסכם הגירושין צוין במפורש באופן שאינו משתמע, כי החיוב הכספי של המנוח כלפי התובעת נועד כנגד תביעותיה הממוניות. עם זאת, העדר זכותה של התובעת למזונות מן העיזבון, אינו פוגע בזכותה לממש את יתר ההתחייבות הכספיות, מכאן יש לעבור לבחינת דרישתה לאכיפת הסכם הגירושין.
15. סעיף 147 לחוק הירושה קובע כדלקמן: "סכומים שיש לשלם עקב מותו של אדם על פי חוזה ביטוח, על פי חברות בקופת קיצבה או בקופת תגמולים או על פי עילה דומה, אינם בכלל העיזבון, זולת אם הותנה שהם מגיעים לעיזבון". בפסיקה נקבע כי גרושה אינה זכאית לקבלת גמלת שאירים ישירות מקרן הפנסיה של בעלה לשעבר שנפטר, שכן היא אינה נמנית על רשימת השאירים הזכאים לפי תקנון הקרן. עם זאת, נקבע, ברוב דעות, כי הגרושה זכאית לגבות מן העיזבון של המנוח סכום חד-פעמי המהווה היוון של תשלומי המזונות שהובטחו לה בהסכם הגירושין, ועד גיל תוחלת החיים הממוצעת לנשים. זאת, על בסיס פרשנות תכליתית של הסכם הגירושין, שקבע כי התחייבות המנוח למזונות תתחדש ככל וכספי הפנסיה לא ישולמו "מסיבה שתלויה בבעל", כאשר פטירתו המוקדמת נחשב כסיבה כזו (ראו: בע"מ 4870/06 פלונית נ' עזבון המנוח פלוני (24.3.2008). במקרה אחר, בית המשפט העליון קבע כי סעיף 147 לחוק הירושה מבהיר כי הסכומים אותם יש לשלם, עקב מותו של אדם על פי חוזה ביטוח, חברות בקופת קיצבה או תגמולים, אינם בכלל העיזבון, אלא אם הותנה שהם מגיעים לעיזבון. משמעות הדבר היא שפנסיות שאירים אינה נכס מנכסי העיזבון, אלא זכות עצמאית של השאירים כפי שהוגדרו בתקנון קרן הפנסיה. (ראו: בג"ץ 2673/06 אביבה שאוה-שוע נ' בית הדין הארצי לעבודה בירושלים (21.04.2009)).
16. בבג"ץ 8347/09 פלונית נ' הממונה על תשלום גמלאות בצה"ל (8.4.2015) התייחס בית המשפט לפסיקה קודמת (בע"מ 10916/03 צה"ל מדינת ישראל נ' פלונית, פ"ד סב(2) 332) בה

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 56402-02-23 התובעת נ' המנוח ואח'

תיק חיצוני:

- 1 נקבע כי "זכותה של האישה לקבלת מחצית מגימלת הבעל – איננה עומדת לה במישור
2 היחסים שבינה לבין צה"ל, אלא במישור היחסים שבינה לבין הגרוש בלבד. במילים
3 אחרות, פס"ד צה"ל הכריע כי זכותה של האישה לקבלת מחצית מגימלתו של הגרוש –
4 כפופה לזכאותו של הגרוש עצמו ונובעת הימנה, ושאין היא זכות עצמאית העומדת בפני
5 עצמה כלפי המשיב".
- 6
- 7 17. בע"א 3783/16 נדל נ' הממונה על גימלאות השופטים (1.3.2017) התייחס כבוד השופט
8 רובינשטיין לתכליתו של החוק לחלוקת חיסכון פנסיוני: "מטרת החוק לחלוקת חיסכון
9 פנסיוני היא "לקבוע הסדרים בעניין חלוקה של חיסכון פנסיוני בין חוסך ובין בן זוגו לשעבר,
10 כפי שנקבעה בפסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני, באמצעות גוף משלם, לרבות גוף המשלם
11 תשלומים לפי הסדר של פנסיה תקציבית בחוק או לפי הסכם המאמץ את חוק הגימלאות"
12 (סעיף 1 לחוק)".
- 13
- 14 18. מכאן, הזכות לקצבת שאירים אינה נכס מנכסי העיזבון, ואינה ניתנת להעברה או לשינוי
15 באמצעות הסכם (ראו: תמ"ש 19215-02-12 (משפחה תל אביב-יפו) פלונית נ' עיזבון המנוח
16 ח' (10.11.2013). בהתאם לפסיקה כספים המגיעים מכוח חוזה ביטוח, ובכלל זה כספי פנסיה,
17 אינם מהווים חלק מהעיזבון ואינם כפופים לדיני הירושה הכלליים. הכלל המשפטי הנוהג
18 קובע כי תגמולים אלו ישולמו במישרין למוטב – הוא הצד השלישי שאת זהותו קבע המבוטח
19 בחייו. מדובר בחוזה לטובת אדם שלישי, המקנה למוטב זכות עצמאית לקבלת הכספים עם
20 פטירת המבוטח, במנותק מהוראות צוואה או דיני הירושה על פי דין. לפי סעיף 147 לחוק
21 הירושה כספי הפנסיה אינם בגדר העיזבון ועם הפטירה אינם משמשים לפרעון חובות המנוח
22 אלא את צרכיהם של הנהנים על פי תנאי ההסדר הפנסיוני (ע"א 8990/22 מנורה מבטחים
23 פנסיה וגמל בע"מ נ' ינקוביץ משה ז"ל (26.6.2025); פ"ה 46103-09-22 (תל אביב-יפו) מוזר
24 נ' מוזר (9.4.2026); ק"ג (ת"א) 65250-07-21 מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ נ' אלופר
25 (29.8.2023); ע"א 5918-06-18 עיריית תל-אביב-יפו נ' הסמן (7.5.2019)).
- 26
- 27 19. יצוין כי התובעת לא טענה כי היא המוטב של קצבת השאירים ולא הציגה אסמכתאות לכך
28 ואף לא צירפה את תקנון קרן הפנסיה. התובעת צירפה מכתב מיום 30.9.1996 בו מורה המנוח
29 "להעביר את כל סכום הגימלה" אחרי מותו לתובעת. עם זאת, ממכתב זה לא ברור האם הוא
30 מתייחס לקצבת שאירים ומי המוטבים לקצבה זו. מאז השתנו הנסיבות והמנוח התחתן
31 בשנית עם הנתבעת. כמו כן, צירפה התובעת מסמך, ללא תאריך, שכותרתו "הצהרה" ללא
32 נמען מוגדר, לפיה המנוח מורה להעביר לתובעת סך של 50% מקרן הפנסיה ו-50% לנתבעת.
33 הצהרה זו היא כללית ואין בה התייחסות חד משמעית לגבי קצבת שאירים והמוטבים. מעבר
34 לכך, תשלום של קצבת שאירים כפוף לתקנון הקרן שכאמור לא הוצג. אין במסמכים האמורים
35 כדי להקנות לתובעת זכויות בקצבת השאירים של המנוח, שנועדו ככלל לשמור על רמת חיו

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 56402-02-23 התובעת נ' המנוח ואח'

תיק חיצוני:

- 1 של השאיר שהיה לפני מועד הפטירה תוך דגש מרכזי של קיומו של שיתוף כלכלי (ע"ע (ארצי)
 2 18291-10-19 דרפל נ' מבטחים מוסד של הביטוח הסוציאלי של העובדים בע"מ
 3 (13.10.2020). בעניינו אין מחלוקת כי במועד הפטירה המנוח והתובעת לא חיו יחדיו, שכן הם
 4 התגרשו שנים רבות קודם לכן, והמנוח נישא לאחרת. הנתבעת אף טענה כי קיום השארים
 5 הם שיוצרים את הזכות לקבלת קצבת שארים והתובעת לא סתרה טענה זו, ואין מחלוקת כי
 6 התובעת איננה אחד מהשארים או המוטבים.
 7
 8
 9 20. הזכות לקצבת שארים היא זכות אישית, סוציאלית וביטוחית, המוקנית לשארים על פי תקנון
 10 הקרן ואינה קמה בחייו של העמית. המנוח לא יכול היה להעניק לתובעת זכות אשר תקנון
 11 קרן הפנסיה אינו מעניק לה, שכן הזכאות לפנסיה שארים תתגבש אך ורק על פי המצב
 12 המשפטי של שאירי המנוח, החבר, במועד פטירתו. לפיכך, ובהיעדר שינוי מוטב תקף או
 13 עמידה בהגדרות "שארים" שבתקנון – אין לתובעת מעמד ישיר מול קרן הפנסיה כזכאית
 14 לקצבת שארים. היעדר זכאותה הישירה של התובעת אל מול הקרן אינו מסיים את הדיון,
 15 אלא מפנה למערכת היחסים שבין התובעת לבין עיזבון המנוח, מכוח הסכם הגירושין
 16 המחייב.
 17
 18 21. בהלכות פרשנות החוזים חלו מספר שינויים במהלך השנים ואף לאחרונה. ההלכה הנהוגה
 19 הייתה על פי הפרשנות החד-שלבית, לפיה הבכורה ניתנה לאומד דעתם הסובייקטיבי של
 20 הצדדים (כוונתם המשותפת האמיתית) ורק במקרים בהם לא ניתן לאתר את הכוונה
 21 הסובייקטיבית, יש לפרש את החוזה לפי אמות מידה אובייקטיביות (ראו: ע"א 4628/93
 22 מדינת ישראל נ' אפרופים שיכון ויזום (1991) פ"ד מט(2) 265 (להלן: "עניין אפרופים"). ברם,
 23 בעקבות התיקון לחוק החוזים (חלק כללי) (תיקון מס' 2), התשע"א-2011 (להלן: "תיקון מס'
 24 2") שונה נוסחו של סעיף 25 לחוק החוזים. הנוסח הלהלן (שהיה נכון לפני תיקון משמעותי
 25 נוסף בשנת 2026 – תיקון מס' 3), הוא הרלוונטי בעניינו, כדלקמן:
 26 **"25. (א) חוזה יפורש לפי אומד דעתם של הצדדים, כפי שהוא**
 27 **משתמע מתוך החוזה ומנסיבות העניין, ואולם אם אומד דעתם של**
 28 **הצדדים משתמע במפורש מלשון החוזה, יפורש החוזה בהתאם**
 29 **ללשונו." (ההדגשות הוספו – ט"פ)**
 30
 31 22. בית המשפט העליון קבע כי תיקון מס' 2 לא הביא לשינוי אמיתי במצב המשפטי הקיים, אלא
 32 אימץ למעשה את השיטה הפרשנית שהונהגה בעניין אפרופים, תוך הדגשת מקומה
 33 המשמעותי של לשון החוזה בתהליך הפרשנות. הובהר כי לא ניתן לייחס לחוזה פרשנות
 34 שאינה מתיישבת עם לשונו, וכי קיימת חזקה שלפיה פרשנות החוזה תואמת את המשמעות

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 56402-02-23 התובעת נ' המנוח ואח'

תיק חיצוני:

- 1 הפשוטה העולה מקריאת לשונו (רע"א 3961/10 המוסד לביטוח לאומי נ' סהר חברה
2 לתביעות בע"מ מגדל חברה לביטוח בע"מ, סה(2) 563 (2012)).
- 3
- 4 23. להשתלמת התמונה, על מנת להביא את מגמת המחוקק, יוער כי ביום 7.1.2026 התקבל תיקון
5 נוסף שעידכן את סעיף 25 לחוק החוזים (חלק כללי) (תיקון מס' 3), התשפ"ו-
6 2026 (לעיל ולהלן: **תיקון מס' 3**). בסעיף 2 בתיקון מס' 3 נקבע כי "**הוראות סעיף 25(א) לחוק**
7 **העיקרי, כנוסחו בחוק זה, יחולו על חוזה שנכרת אחרי תחילתו של חוק זה**". לפיכך, כפי
8 שנכון בענייננו, תיקון מס' 3 אינו חל על חוזים שנכרתו לפני מועד 7.1.2026 (ת"א (מחוזי מרכז)
9 7853-04-20 י.א. **אלון בניה בע"מ נ' חיון** (2.2.2026)) ולכן יפורשו בהתאם לגישה הפרשנית
10 שגובשה בפסיקה בעקבות תיקון מס' 2 כאמור, המשלבת את לשון החוזה ונסיבותיו תוך מתן
11 משקל משתנה ללשון בהתאם לסוג החוזה. מנגד, על חוזים שנכרתו החל מיום 7.1.2026 ואילך
12 חל תיקון מס' 3, המחיל כללי פרשנות כלהלן: חוזים עסקיים יפורשו בעיקר לפי לשונם (למעט
13 חריגים), ואילו חוזים שאינם עסקיים יפורשו לפי אומד דעת הצדדים כפי שהוא משתקף
14 מלשון החוזה ונסיבותיו, תוך התחשבות במאפייני הצדדים והחוזה. להלן יובא נוסחו של
15 סעיף 25(א) כיום:
- 16 **"25. (א) (1) אופן הפרשנות של חוזה והראיות שיהיו קבילות לפירושו יהיו**
17 **ככל אשר הסכימו הצדדים; לא הסכימו הצדדים על אופן פרשנות החוזה,**
18 **יפורש החוזה בהתאם ליתר הוראות חוק זה; (2) חוזה עסקי שלא נקבעו**
19 **בו הוראות לעניין אופן הפרשנות יפורש בהתאם ללשונו בלבד, אלא אם כן**
20 **מתקיים אחד מאלה: (א) מלשון החוזה בלבד נובעת תוצאה שאינה**
21 **מתקבלת על הדעת; (ב) מלשון החוזה בלבד עולה סתירה בין הוראות**
22 **שונות בו; (3) חוזה שיש לפרשו בהתאם ללשונו בלבד, בין לפי פסקה (1)**
23 **ובין לפי פסקה (2), שהתקיימו בו הוראות פסקה (2)(א) או (ב), יפורש**
24 **בהתאם ליתר הוראות חוק זה ובכלל זה פסקה (4); (4) חוזה שאינו חוזה**
25 **עסקי, חוזה אחיד אף אם הוסכם בו אחרת, וכן חוזה עבודה או הסכם**
26 **קיבוצי יפורשו לפי אומד דעתם של הצדדים, כפי שהוא משתמע מתוך**
27 **החוזה ומנסיבות העניין; המשקל היחסי שיינתן ללשון החוזה ולנסיבות**
28 **העניין יתבסס, בין השאר, על שיקולים אלה: (א) יחסי הצדדים, ובכלל**
29 **זה פערי מידע או יחסי אמון מיוחדים ביניהם; (ב) מידת הפירוט של**
30 **החוזה; (ג) הניסיון המקצועי של הצדדים והייצוג המשפטי שהיה להם**
31 **לעניין עריכת החוזה; (5) לעניין סעיף קטן זה – (א) יראו צדדים שאינם**
32 **מיוצגים על ידי עורך דין לעניין עריכת החוזה כצדדים שלא הסכימו על**
33 **אופן הפרשנות לפי פסקה (1); (ב) לא יהיה תוקף להסכמה של הצדדים**
34 **שנוגדת את הוראת סעיף קטן (1)".**
- 35
- 36 24. לצורך יצירת ודאות משפטית, קבע המחוקק במסגרת תיקון מס' 2 האמור כי שעה שלשון
37 החוזה ברורה, אל לו לפרשן לפנות אל הנסיבות החיצוניות לכריתתו של החוזה. זאת בדומה
38 לגישה "הדו שלבית" אשר שלטה עובר לעניין אפרופים. עת עסקינן בהוראות ברורות ונהירות,
39 כמעט ואין מחלוקת בדבר מילות ההסכם ובוודאי שאין לאקונה, אין עוד צורך לפנות לאומד
40 דעת הצדדים או לנסיבות עריכת ההסכם ויש לדבוק בלשונו. בדנ"א 3057-12-25 **לוי נ' נכסי**
41 **מלכת שבא-אילת** (25.3.26) קבע כבוד הנשיא יי עמית:

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 56402-02-23 התובעת נ' המנוח ואח'

תיק חיצוני:

- 1 "דיו רבה נשפכה בשאלת האופן שבו יש לפרש חוזים, ומזה שלושה עשורים
2 שנטושה מחלוקת בנושא זה. בע"א 4628/93 מדינת ישראל נ' אפרופים
3 שיכון ויזום (1991) בע"מ, פ"ד מט(2) 265 (1995) (להלן: הלכת אפרופים),
4 נזנחה תורת השלבים לטובת הגישה התכליתית לפיה רשאי הפרשן
5 להתחשב תמיד בנסיבות לבר הטקסט החוזי על מנת לאתר את אומד דעת
6 הצדדים. הלכת אפרופים אומצה בהמשך בדנ"א 2045/05 ארגון מגדלי
7 ירקות-אגודה שיתופית חקלאית נ' מדינת ישראל, פ"ד סא(2) 1 (2006)).
8 על הלכה זו קמו עוררין ונעשה ניסיון, שלא צלח, לשנותה בתיקון מס' 2
9 לחוק החוזים (רע"א 3961/10 המוסד לביטוח לאומי נ' סהר חברה
10 לתביעות בע"מ, פסקה 16 לפסק דינו של המשנה לנשיאה א' ריבלין [נבו]
11 (26.2.2012)). דומה כי המחלוקת העזה בנושא פרשנות החוזה, הייתה יותר
12 רטורית מאשר מעשית (ראו, לדוגמה, איל זמיר "עוד על פירוש והשלמה
13 של חוזים" משפטים מג 5 (התשע"ג-2012)). זאת, מאחר שבתי המשפט
14 נתנו מאז ומתמיד מעמד מרכזי ללשון החוזה כתוחמת את גבולות
15 הפרשנות, והתייחסו לטקסט החוזי על פי משמעותו הפשוטה והטבעית
16 כנקודת המוצא בהליך הפרשני".
- 17
- 18 25. אביא את הסעיפים הרלוונטיים בענייננו, מתוך הסכם הגירושין, להלן:
- 19
- 20 "6. האשה זכאית למחצית זכויות הפנסיה של הבעל מהחברה.
21 הבעל יתן הוראה בלתי חוזרת להחברה להעביר את מחצית הגמלה
22 החודשית וזכויות הנילוות לה לידי האשה..."
- 23 7. בנוסף למחצית הגמלה האמורה ישא הבעל בתשלום חודשי
24 קבוע לאשה בהפרש המשלים עד לסך של 1,800 ₪ צמוד למדד
25 יוקר המחיה הידוע ביום חתימת הסכם זה. תשלום זה ישולם ע"י
26 הבעל בתמורה לסילוק מלא וסופי של כל זכויותיה הממוניות של
27 האשה, התשלום ישולם עד לאריכות ימים ושנים של האשה..."
- 28
- 29 26. לשון סעיפי ההסכם ברורה. המנוח צפה את האפשרות, לפיה קרן הפנסיה לא תכבד את
30 התחייבותו או שהוא ילך לעולמו לפני התובעת, ולפיכך, נקבע בסעיף 8 להסכם הגירושין
31 כדלקמן:
- 32 "מוסכם בין הצדדים כי הבעל יורה להחברה ביום אישור ההסכם,
33 באופן בלתי חוזר, כי במקרה של פטירתו חלילה, כי אז מלוא
34 התשלומים שהאשה זכאית להם עפ"י הסכם זה, יועברו מתוך
35 גמלת הבעל ישירות ע"י החברה לאשה והיה והחברה אינה
36 מסוגלת לבצע, מכל סיבה שהיא, הוראות הבעל כי אז יתן הבעל
37 הוראה בלתי חוזרת לחברה ביטוח ** שם יש לבעל ביטוח מנהלים
38 כדי שזו תקיים התחייבות הבעל לביצוע תשלומים אלה לאשה".
- 39

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 56402-02-23 התובעת נ' המנוח ואח'

תיק חיצוני:

27. אין מחלוקת כי המנוח חתם על התחייבות בהתאם להוראות ההסכם (ראו נספח ב' לסיכומי התובעת). בטופס, ללא תאריך, עליו חתם המנוח, אף מצוין באופן מפורש זכותה של התובעת לקבלת 50% מקרן הפנסיה, ולזכותה של אלמנתו, הנתבעת, לקבלת ה- 50% הנותרים. בנוסף, חתם המנוח ביום 30.9.1996 על מכתב, ערוך לפני נוטריון, ובו הוא מודיע לחברת החברה על הוראה בלתי חוזרת לחברת החברה לפיה על החברה להעביר לתובעת לאחר פטירתו, את מלוא סכום הגמלה לה הוא זכאי.
28. **מהות הזכות - סעיף 6 להסכם הגירושין:** הסעיף קובע במפורש כי התובעת זכאית למחצית זכויות הפנסיה והמנוח ייתן "הוראה בלתי חוזרת להחברה להעביר את מחצית הגמלה החדשית". התחייבות זו משקפת חלוקה קניינית של נכס משותף, שנצבר במאמץ משותף, כאשר הנתבע ויתרה בהסכם הגירושין על תביעות ממוניות מכל סוג אחר. זכות זו היא נכס בר חלוקה מכוח החיים המשותפים (ראו: ע"א 809/90 לידאי נ' לידאי, מו(1) 602 (1992)), והיא מעמידה את התובעת במעמד של נושה של העיזבון. העיזבון חייב לפרוע חובותיו, ובראשם חובות קנייניים הנובעים מאיזון משאבים שאושר בפסק דין, וזאת בטרם יחולק יתרת הרכוש ליורשים, לרבות הנתבעת.
29. **מהות הזכות - סעיף 7 להסכם הגירושין:** סעיף זה קובע כי הבעל יישא בתשלום חודשי קבוע המשלים עד לסך של 1,800 ש"ח (צמוד), לכל ימי חייה של התובעת. התחייבות זו, המשולמת בתמורה לסילוק תביעות ממוניות, מהווה התחייבות כספית חוזית ברורה וקבועה של המנוח. על פי נוסח הסעיף שצוטט לעיל, המילה "בהפרש" היא מילת המפתח להבנת ההתחייבות, ומעידה על כך שהתשלום אינו בהכרח סכום קבוע של 1,800 ש"ח, אלא סכום "משלים". הנתבעת טענה, כי מדובר בהפרש בלבד. הסעיף קובע כי המנוח ישלם לתובעת סכום חודשי שנועד להשלים את חלקה בגמלה (מסעיף 6) עד לרף מסוים. המילה "בהפרש" מלמדת על כך שהתשלום, למעשה, הוא הפער שבין מחצית הגמלה שהתובעת מקבלת מ"החברה", לבין הסכום של 1,800 ש"ח (כשהוא צמוד למדד). במלים אחרות – ככל ומחצית הגמלה מ"החברה" נמוכה מ-1,800 ש"ח (צמוד למדד), על הבעל להוסיף את ההפרש על מנת להגיע לסכום זה. במידה ומחצית הגמלה מ"החברה" שווה או גבוהה מ-1,800 ש"ח (צמוד למדד), הרי שאין "הפרש" ולכאורה לא חלה חובת תשלום נוספת מכוח סעיף זה. המילה "בהפרש" הופכת את הסכום של 1,800 ש"ח לתקרת ההשלמה. התשלום מותנה בכך שחלק החובה של "החברה" אינו מגיע לרף שנקבע. מצב שבו לא מתקבלת כלל גמלה, בין אם עקב פרישה מוקדמת או פטירת המנוח, הרי ש"הגמלה המועברת" הנה 0 ש"ח. במקרה כזה, ה"הפרש" הוא למעשה מלוא הסכום של 1,800 ש"ח צמוד למדד. לפיכך, החל משנת 1996 המנוח לא שילם "סתם" מתוך רצון טוב, אלא מילא אחר התחייבותו להשלים לתובעת הכנסה מינימלית כפי שנקבעה בהסכם.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 56402-02-23 התובעת נ' המנוח ואח'

תיק חיצוני:

30. לשון ההסכם ברורה. הצדדים התכוונו להבטיח לתובעת הכנסה קבועה לכל ימי חייה, גם אם המנוח ילך לעולמו לפניו, זאת בין אם באמצעות תשלום מחצית הפנסיה ובין, אם יהיה צורך, בסכום המשלים. כישלון ההתחייבות להעביר את מחצית הפנסיה ישירות כיום (כתוצאה מתקנון הקרן ופטירתו של המנוח בטרם עת) אינו מונע מהתובעת לתבוע זכותה, על פי הסכם הגירושין, מן העיזבון, זאת בפרט לנוכח הוראות סעיף 8 להסכם הגירושין, ממנו עולה כי המנוח צפה את פטירתו לפני התובעת ובכל זאת הבטיח קיום ההתחייבות גם לאחר פטירתו. משקבענו כי זכויות התובעת מכוח סעיפים 6 ו-7 הנן תקפות, כי אז מדובר בחוב של העיזבון.
31. בכל הנוגע לתשלומי הביטוח הרפואי, הסכם הגירושין אינו כולל כל הוראה ביחס לתשלומי הביטוח רפואי של התובעת. מעיון בחומר המצוי בתיק, נראה כי המקור הנטען להתחייבות זאת הנו סעיף 10 בפסק דין, אשר אישר הסכמות הצדדים, שניתן ביום 16/2/89, בבית המשפט המחוזי, לפני השופט פיזם [נספח 8 לכתב התביעה המתוקן]. הסכם זה כלל התחייבות לתשלום דמי מזונות וביטוח בלבד. לנוכח העובדה כי הצדדים ערכו הסכם גירושין חדש, בשנת 1996, ללא כל התייחסות להסכם הישן, כי אז, יש לראות בהסכם החדש ככולל את כלל ההסכמות וההתחייבויות בין הצדדים. התובעת לא טענה, ומן הסתם לא הוכיחה, כי עד מועד פטירת המנוח פעלה לשם גביית סכומים נטענים אלו, ואני דוחה טענתה ע"פ רכיב זה.
32. לנוכח כלל האמור, בנסיבות המקרה עסקינן, אני מורה כי עיזבון המנוח והנתבעת כיוורת, חייבים לשלם לידי התובעת את הסכומים הנובעים מהתחייבות המנוח בהתאם להוראות סעיפים 6 ו-7 להסכם הגירושין.
33. הסכום אותו זכאית התובעת לקבל, ע"פ הסכם הגירושין, כולל למעשה שלושה רכיבים: האחד, מחצית גמלת הפנסיה [ס' 6], השני השלמה לסך של 1,800 ₪ [ס' 7], השלישי: הצמדה למדד [ס' 7]. אין חולק, כי עד מועד פטירתו, שילם המנוח לתובעת סך כולל של 2,400 ₪ לחודש, וכי התובעת לא טענה, בחיי המנוח, לחובות כלשהם. ככל שהיה מדובר בחוב מזונות, הרי שחלוף הזמן עשוי ללמד על מחילה או ויתור על דמי המזונות, וזאת מחמת שינוי נסיבות, טעמים אישיים או בשל פירעון החוב הלכה למעשה. המדובר בחזקה הניתנת לסתירה, כאשר הנטל להפרכתה מוטל לפתחו של הזכאי למזונות (ראו: תלה"מ (משפחה קריות) 980-01-22 האם נ' האב (2.6.2024)). לפיכך, אף בשיהוי הניכר שנפל בגביית הפרשי הצמדה וריבית יש כדי להעיד כי התובעת ויתרה על חוב זה. בפרט משלא הוצג כל טעם לשיהוי האמור עד למועד פטירת המנוח, עת לא ניתן עוד לעמוד על גרסתו. שיהוי מעין זה עשוי אף להתפרש כחוסר תום לב (תה"ס (משפחה ראשון לציון) 1412-01-21 נ.ש נ' י.ש (23.1.2023)). דפוס התנהגותי קבוע במשך שנים רבות, עשוי להעיד גם על שינוי ההסכם בהתנהגות באופן שבו שולם סכום

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 56402-02-23 התובעת נ' המנוח ואח'

תיק חיצוני:

- 1 גלובאלי קבוע חלף חישוב דווקני של רכיבי ריבית והפרשי הצמדה (תלה"מ 64204-09-
2 19 פלוני נ' פלונית (נבו 3.1.2024); עמ"ש (מחוזי תל אביב-יפו) 30626-06-25 ע.ג.ש נ'
3 ק.ש (6.2.2026); ע"א 4946/94 אגברה נ' אגברה, מט(2) 508 (1995)).
4
5 34. לנוכח האמור, התמונה המצטיירת הנה כי עד מועד פטירתו, המנוח שילם לתובעת את כלל
6 הסכומים להם היא זכאית בהתאם להוראות ההסכם [ר' סעיף 8 לכתב התביעה וכן ס' 9
7 לסיכומי התובעת]. כאמור לעיל, אינני מקבל את עמדת התובעת לפיה הסכום הנקוב בסעיף
8 7 להסכם הנו מצטבר לסכום הנקוב בסעיף 6, ולעמדתי, מדובר בסכום משלים בלבד. גם אם
9 היו שינויים כאלו ואחרים בין הסכומים המגיעים לתובעת בהסכם, לבין הסכום ששולם
10 בפועל, אין חולק כי בימי חייו של המנוח, התובעת לא העלתה כל טענה בגין הפרשים המגיעים
11 לה, לא הגישה תביעה, ואף לא שלחה מכתב התראה. **בנסיבות אלו, אני קובע כי התובעת
12 ויתרה על הסכומים המגיעים לה [ככל שמגיעים], וכי התנהגות הצדדים מלמדת כי שניהם
13 הסכימו שהסכום ששולם בפועל הנו הסכום לו זכאית התובעת.**
14
15 35. לפיכך, אני קובע כי עיזבון המנוח חייב לתובעת את הסך של 1,800 ₪, צמוד למדד, החל
16 ממועד פטירת המנוח, ועד אחרית ימיה. נשאלת השאלה האם יש לשלם את הסכום המגיע
17 לתובעת, באופן חודשי או חד פעמי. לעניין זה, אפנה לדברי בית המשפט העליון, לפיהם דרך
18 המלך, הנותנת מענה ראוי ותכליתי לחיסול היחסים הממוניים תוך שמירת זכויות התובעת,
19 היא **חיוב העיזבון בסכום חד-פעמי המהווה היוון של תשלום הסכום המגיע, ועד לגיל
20 תוחלת החיים הממוצעת לנשים** (ראו: בע"מ 4870/06 פלונית נ' עזבון המנוח פלוני
21 (24.3.2008). דרך זו קרובה יותר לכוונת הצדדים שבהסכם, אשר ביקשו להקנות יציבות
22 כלכלית לגרושה.
23
24 36. לצורך חישוב הסכום המגיש לתובעת, שוקל בית המשפט להורות על מינוי מומחה רו"ח או
25 אקטואר. לחלופין, ועל מנת לחסוך את עלות המומחה, רשאים הצדדים לבצע את
26 ההתחשבות באופן עצמאי. ככל ולא תוגש כל הודעה, בתוך 21 יום מיום פסק הדין, יראו
27 הצדדים כאילו הסדירו העניין באופן עצמאי והם מוותרים על מינוי מומחה מטעם בית
28 המשפט.
29
30 **סיכום ותוצאה**
31
32 37. אשר על כן, אני מקבל את התביעה באופן חלקי, ומחייב את עיזבון המנוח לשלם לתובעת את
33 הסך של 1,800 ₪, צמוד למדד, החל ממועד פטירת המנוח, ועד לגיל תוחלת החיים הממוצעת
34 לנשים.
35

בית משפט לענייני משפחה בחיפה**ת"ע 56402-02-23 התובעת נ' המנוח ואח'**

תיק חיצוני:

- 1 38. לאחר ששקלתי אופן התנהלות הצדדים, ורוחב היריעה, כולל העובדה כי הצדדים ויתרו על
- 2 הבאת עדים, אני מחייב את הנתבעת לשלם לתובעת הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד על הצד
- 3 המתון, בסך של 25,000 ש.ח.
- 4
- 5 39. פסק הדין מותר לפרסום.
- 6
- 7

המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים ותסגור התיק.

ניתן היום, י"א סיוון תשפ"ו, 27 מאי 2026, בהעדר הצדדים.

9

טל פפרני, שופט, סגן הנשיאה10
11

גט

OVER

משפחה • משפט • ומה שביניהם

WWW.GET-OVER.CO.IL

